

ГЛОБАЛ ЭДИЙН ЗАСАГ, САНХҮҮГИЙН ЗАХ ЗЭЭЛД ГАРЧ БУЙ ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ТОЙМ

2020 оны 3-р сарын 13-20-
ны өдрийн байдлаар

ГЛОБАЛ ЭДИЙН ЗАСАГ, САНХҮҮГИЙН ЗАХ ЗЭЭЛД ГАРЧ БУЙ ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ТОЙМ

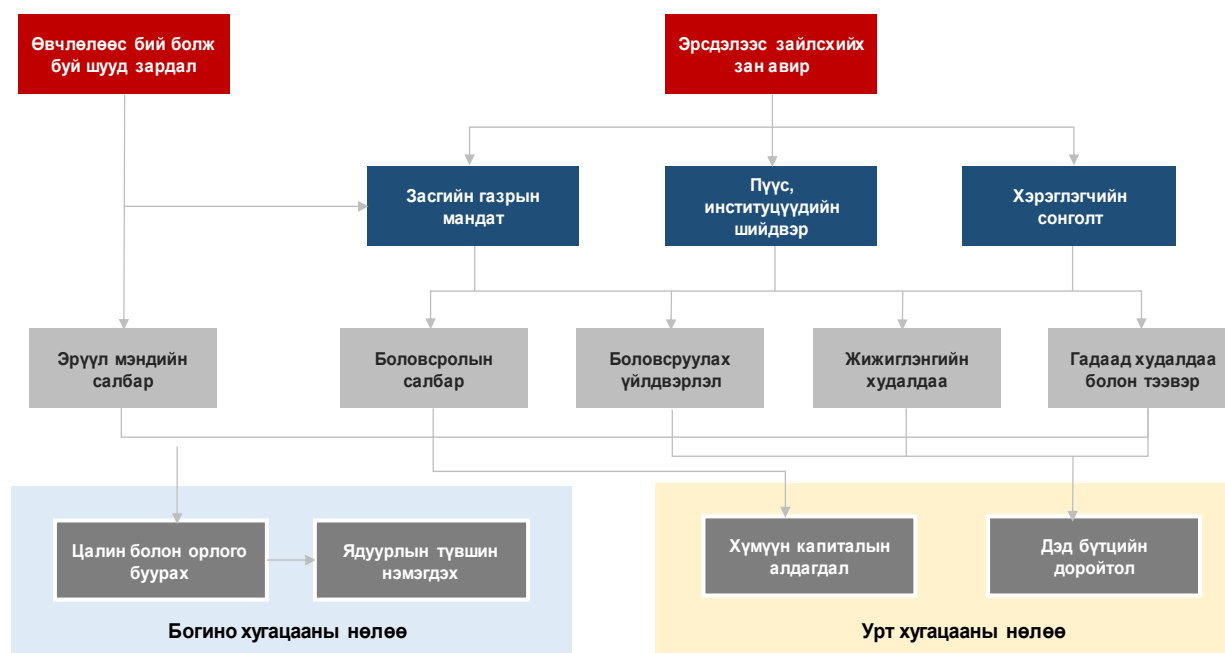
2020 оны 3-р сарын 13-20-ны өдрийн байдлаар

COVID-19 вирус дэлхий нийтээр хурдтай тархаж, Пандемик (цар тахал)-ын түвшинд хүрээд буй өнөөгийн нөхцөлд глобал эдийн засаг, санхүүгийн зах зээлд томоохон өөрчлөлтүүд гарч байна. Эдгээр өөрчлөлтүүд болон эдийн засгийг тогтворжуулах зорилгоор улс орнуудын авч хэрэгжүүлж буй бодлогын арга хэмжээний талаар тухай бүр мэдээлж байх долоо хоног тутмын гадаад орчны тойм мэдээллийг Монголбанкнаас нийтэд мэдээлж байхаар боллоо. Ийнхүү анхны дугаараа хүргэж байгааг хүлээн авна уу.

1 ДЭЛХИЙН ЭДИЙН ЗАСАГТ ҮЗҮҮЛЖ БУЙ НӨЛӨӨ

COVID-19 нь улс орнуудын эдийн засагт богино хугацаанд цалин, орлого бууруулах, цаашлаад ядуурлыг нэмэгдүүлэх нөлөөтэй байгаа бол удаан хугацаанд үргэлжлэх тохиолдолд хүмүүн капитал болон дэд бүтцийн хөгжилд сөргөөр нөлөөлөхөөр байна (Зураг 1).

Зураг 1. COVID-19-ийн эдийн засагт үзүүлэх нөлөө: боломжит сувгууд

Эх сурвалж: Дэлхийн банк

Тус вирусийн тархалт даамжрах тохиолдолд **дэлхийн эдийн засгийн өсөлт саарах төсөөллийг олон улсын агентлагууд хийж байна**. Тухайлбал, 2019 онд 2.9 хувиар өссөн дэлхийн эдийн засаг вирусийн тархалт пандемик түвшинд хүрэх тохиолдолд энэ онд 1.5 хувь болж буурах төсөөллийг Эдийн засгийн хамтын ажиллагаа, хөгжлийн байгууллага (OECD) байгууллагаас, 1 хувиар өсөх төсөөллийг EIU байгууллагаас тус тус гаргасан бол, Bloomberg, Mckinsey агентлагууд дэлхийн эдийн засаг өсөлтгүй байхаар төсөөлж байна¹.

¹ Олон улсын агентлагуудын 2020 оны 3-р сард хийсэн төсөөллүүд

COVID-19-ийн эдийн засагт үзүүлэх нөлөөг олон улсын байгууллагууд 3 боломжит хувилбараар таамаглаж байна (Хүснэгт 1).

Хүснэгт 1. COVID-19-ийн нөлөө: 3 боломжит хувилбар

Таамаглалууд

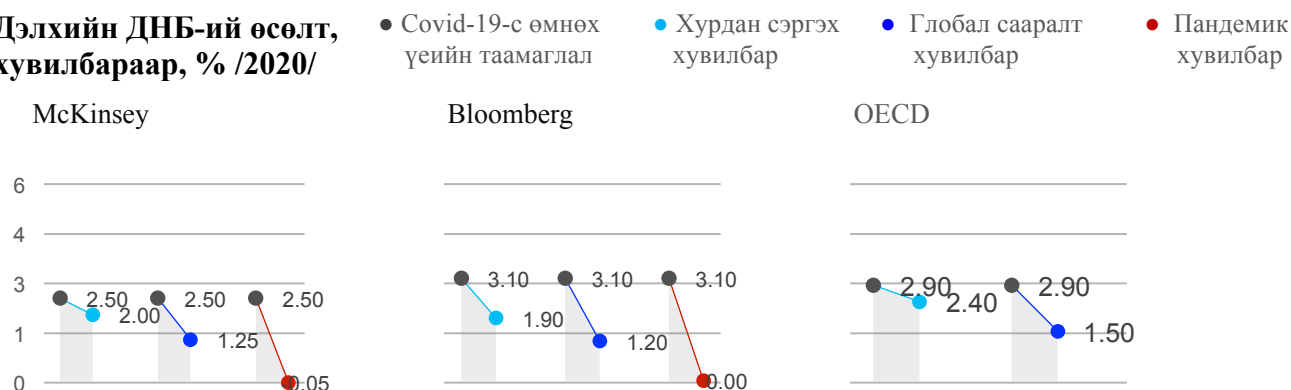
	Хурдан сэргэлт	Глобал сааралт	Пандемик
Дэлхийн эрүүл мэндийн тогтолцоо	● Хятадтай ижил үр дүнтэй	● Хятадаас сул үр дүнтэй	● Хятадаас сул үр дүнтэй
Улирлын нөлөө	● Вирус нь улирлын шинжтэй	● Вирус нь улирлын шинжтэй	● Вирус нь улирлын шинжгүй
Нас баралтын түвшин	● Энгийн ханиаднаас бага	● Энгийн ханиадтай ижил	● Энгийн ханиаднаас их
Зан төлөвийн өөрчлөлт	● Ихэнх ү/а хэвийн үргэлжлэх	● Зарим ү/а хэвийн үргэлжлэх	● Үйл ажиллагаа зогсох
Эдийн засгийн хүлээгдэж буй үр дүн			
	Хурдан сэргэлт	Глобал сааралт	Пандемик
БНХАУ	● Эдийн засаг 2-р улиралд бүрэн сэргэнэ.	● Эдийн засаг 2-р улиралд бүрэн сэргэнэ.	● Эдийн засаг 3-р улиралд бүрэн сэргэнэ.
Бусад орнууд	● Европ болон АНУ орнуудын хэрэглээний индекс 1-р улиралд огцом унана. ● Бусад эдийн засагт ялгаатай нөлөөтэй.	● Европ болон АНУ-ын эдийн засаг 2-р улирал хүртэл үргэлжлэн саарна.	● Европ болон АНУ-д бүх үйл ажиллагаа зогсох ● Дэлхийн эдийн засгийн хямрал ● Хэрэглэгчийн итгэл 3-р улирал хүртэл сэргэхгүй.

Эх сурвалж: McKinsey²

Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллага (ДЭМБ) COVID-19-ийг 3 сарын 11-нд Пандемик хэмээн зарласнаас хойш олон улсын байгууллагуудын Дэлхийн болон Хятадын эдийн засгийн өсөлтийн таамаглал буурлаа. Хүснэгт 1-т харуулсан үйл ажиллагааны таамаглал дээр үндэслэн олон улсын байгууллагууд өсөлтийн төлөвийг Зураг 2-т харуулсан байдлаар шинэчлээд байна.

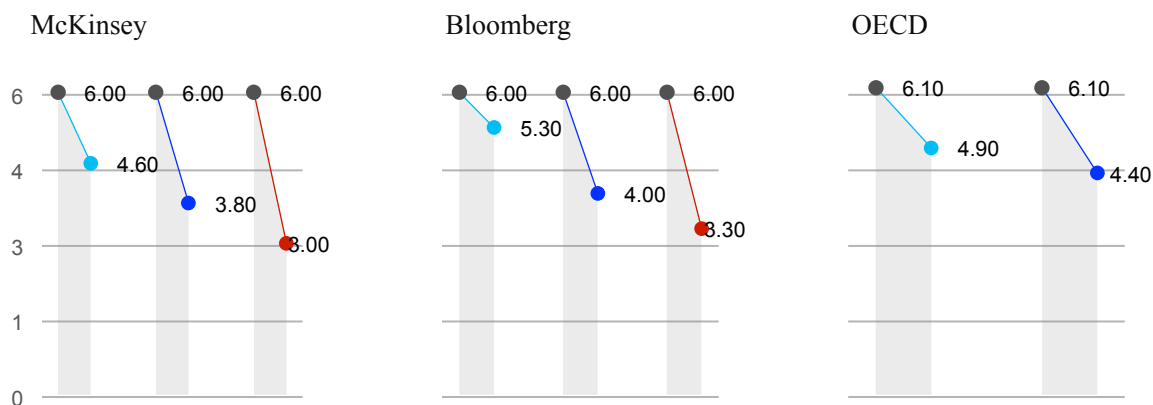
Зураг 2. Дэлхийн болон БНХАУ-ын ДНБ-ий өсөлт

Дэлхийн ДНБ-ий өсөлт, хувилбараар, % /2020/

² McKinsey: COVID-19: [Implications for business](#)

БНХАУ-ын ДНБ-ий өсөлт, хувилбараар, % /2020/

Эх сурвалж: McKinsey, Bloomberg, OECD

2 ХЯТАДЫН ЭДИЙН ЗАСАГТ ГАРЧ БУЙ ӨӨРЧЛӨЛТҮҮД

- Хятадын эдийн засаг энэ оны 2-р сарын эцэст үйлдвэрлэлийнхээ нийт потенциалын 60-70 хувьд, 3-р сарын 6-ны өдрийн байдлаар 70-80 хувьд нь ажиллаж байсан бол 3-р сарын 17-ны байдлаар **80-85 хувьд нь** ажиллаж байна³.
- Хятадын үндэсний статистикийн хорооноос зарласан мэдээллээр **энэ оны эхний 2 сард Хятадын аж үйлдвэрийн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл өмнөх оны мөн үеэс 13.5 хувиар буурч, жижиглэн худалдааны борлуулалт 20.5 хувиар агшиж, хөрөнгө оруулалт 24.5 хувиар буурчээ**⁴.
- Экспорт 2020 оны эхний 2 сард өмнөх оны мөн үеэс 24.9 хувиар, импорт 20.6 хувиар агших төсөөлөлтэй байна. Мөн ажилгүйдлийн түвшин энэ оны 2-р сард **6.2 хувьтай гарсан нь түүхэн дээд түвшин юм**.
- Оны эхний 2 сарын тоон статистик үзүүлэлт ийнхүү Блүүмбергийн шинжээчдийн таамаглалаас даруй 2-3 дахин их буурч гарсан⁵ тул 1-р

улирлын өсөлтийг -4.3 хувь гэж төсөөлж байсан Блүүмбергийн “Богино давтамжтай мэдээлэлд суурилсан төсөөлөл (nowcast)” тооцоолол одоо -11 хувь болж огцом буурав.

- COVID-19 вирусийн нөлөө оны эхний хагаст үргэлжилж, эдийн засаг 2020 оны 2-р улиралд 3.7 хувь, 3, 4-р улиралд харгалзан 6,6 хувиар өссөн нь **2020 онд Хятадын эдийн засгийн өсөлт жилийн 1.4 хувь хүрэхээр төсөөлөгдөж байна**. (2-р сарын тоо гарахаас өмнө жилийн өсөлтийн төсөөлөл 5.2 хувь байсан).
- Хятад 1-р улиралд вирусийг хяналтдаа авч эдийн засгийн үйл ажиллагаа хэвийн түвшин рүү ойртож сэргэсэн хэдий ч, Америк болон Европын холбоонд тархалт үргэлжилж байгаагаас 2 дугаар улиралд идэвхжил сул байхаар хүлээгдэж байна. Харин 3-р улирлаас тренд түвшин 6% руу ойртох хүлээлттэй байна.
- Хятадын ажиллах хүчний шилжилт хөдөлгөөн хязгаарлагдмал хэвээр

³ Блүүмберг: “China Insight analysis” articles

⁴ Financial times: [Chinese economy suffers record blow from coronavirus](#)

⁵ Блүүмбергийн шинжээчид аж үйлдвэрийн бүтээгдэхүүний өсөлт оны эхний 2 сард өмнөх

оны мөн үеэс -4.5 хувь хүрнэ гэж таамаглаж байсан бол гүйцэтгэл -13.5 хувь, жижиглэн худалдааны өсөлт -8.5 хувь гэж таамагласан бол -20.5 хувь, хөрөнгө оруулалтын өсөлт -2.4 хувь гэж таамагласан бол -24.5 хувиар тус тус агшив.

байгаа нь хаврын тариалалт хугацаандаа эхлэхэд тээврийн хязгаарлалтаас болж хэрэгцээтэй бордоогоо авч чадахгүйд хүргэж байгаатай холбоотой юм. Хэрэв хангалттай тариалалт хийж чадахгүй бол Хятадын хүнсний нөөцийн хүрэлцээ буурах эрсдэлтэйг Economist сэтгүүл онцлов⁶.

- **Хятадын төсвийн бодлого:** Хөнгөлөлттэй зээлийн бодлого баримталж, Хубей мужийн жижиг бизнесүүдийн НӨАТ-ыг тэглэж, бусад мужуудын жижиг бизнесүүдэд 3-р сараас 5-р сарыг дуусталх хугацаанд

НӨАТ-ыг 3 хувиас 1 хувь болгон бууруулав.

- **Хятадын мөнгөний бодлого:** Хятадын төв банк зээлийн суурь хүүг 1 нэгж хувиар бууруулсан бөгөөд энэ онд дахин 0.4 нэгж хувиар бууруулах мөн нөөцийн хувийг 1.5-2.0 нэгж хувиар бууруулах төлөвтэй байна. 3 сарын 16-ны өдөр 'дунд хугацааны зээлийн шугам' хэрэгслээр дамжуулан жилийн 3.15% хүүтэй, 1 жилийн хугацаатай 100 тэрбум юань (14.28 тэрбум ам.доллар)-ыг зах зээлд нийлүүлж, банкуудын төлбөр түргэн гүйцэтгэх чадварыг дэмжив.

⁶ The Economist: [Covid-19 is making it harder to grow food in China](#)

3

ГЛОБАЛ ЗАХ ЗЭЭЛД ГАРЧ БУЙ ӨӨРЧЛӨЛТҮҮД, ТӨВ БАНКУУДЫН ХАРИУ ҮЙЛДЭЛ

АНУ-ын Холбооны нөөцийн банк (ХНБ): COVID-19 вирусээс үүдэлтэй хямралаас сэргийлэх зорилгоор 3-р сарын 3-ны өдөр Холбооны нөөцийн банк (ХНБ)-ны хүүг 0.5 нэгж хувиар бууруулж, репо зах дээрх арилжаагаа нэмэгдүүлээд байсан бол 3-р сарын 15-ны өдөр ээлжит бус хуралдаан хийж, **ХНБ-ны хүүг дахин 1 нэгж хувиар бууруулж 0-0.25 хувьд хүргэлээ**⁷.

Түүнчлэн хамгийн багадаа 700 тэрбум ам.доллар (үүнээс 500 тэрбум нь засгийн газрын үнэт цаас, 200 тэрбум нь моргейжээр баталгаажсан үнэт цаас)-ын үнэт цаас худалдаж авахаа зарлаж, хугацаа нь дуусч эргэн төлөгдөж буй үнэт цаасны үндсэн төлбөрийг бүтнээр нь дахин үнэт цаас худалдан авах хөрөнгө оруулалт болгохоо зарлав. Мөн арилжааны банкуудын заавал байлгах нөөцийн хувийг 0 болгож буулгасан бөгөөд ам.долларын хомсдол үүсэхээс

сэргийлэх зорилгоор бусад таван орны Төв банктай хамтран 84 хоногийн хугацаатай ам.долларын своп шугамыг бүрэн нээхээ мэдэгдэв. Өмнө нь 2008 оны санхүүгийн хямралын үед ХНБ бодлогын хүүгээ өнөөдрийн нам түвшин рүү буулгаж байсан. Гэхдээ хүндрэл удаан үргэлжилсэн тул АНУ-ын эдийн засгийг сэргэтэл буюу 2015 оны эцэс хүртэл хүүгээ нэмэх боломжгүй нөхцөлд байсан билээ.

Ази, Номхон далайн бүсийн Төв банкууд: АНУ-ын ХНБ-ны шийдвэрийн дараа тус бүсийн Төв банкууд **хямралтай тэмцэх шуурхай арга хэмжээ, хөтөлбөрүүдээ зарлав**. БНСУ-ын Төв банк бодлогын хүүгээ 0.5 нэгж хувиар бууруулж, 0.75 хувь буюу түүхэн доод хэмжээнд хүргэв. Шинэ Зеландын төв банк бодлогын хүүгээ 0.75 нэгж хувиар бууруулж 0.25 хувьд хүргэв. Японы Засгийн газрын дэмжлэгтэйгээр тус улсын төв банк өмнө нь худалдан авахаар зарласан үнэт цаасны хэмжээг 2 дахин нэмэгдүүлж, 12

⁷ CNN: [Federal Reserve cuts rates to zero to support the economy during the coronavirus pandemic](#)

их наяд иенийн (ДНБ-ий 2 хувьтай тэнцэх) үнэт цаас худалдаж авах, вирусийн улмаас үйл ажиллагаа нь доголдсон бизнесүүдэд зээлийн тусгай хөтөлбөр хэрэгжүүлэхээ мэдэгдлээ⁸. Мөн хөрвөх чадварыг дэмжих чиглэлээр бодлогын төлөвийг зөөлрүүлэх хүлээлттэй байна. Харин ОХУ-ын төв банк газрын тосны үнэ огцом буурч, рублийн ханш хурдацтай суларч байгаа тул бодлогын хүүг 6 хувь дээр хэвээр үлдээх шийдвэр гаргаад байна.

Олон Улсын Валютын Сан (ОУВС):

3-р сарын 16-ны өдөр улс орнуудын COVID-19 вирусийн эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөг бууруулах чиглэлээр авч хэрэгжүүлж буй төсөв, мөнгөний бодлого болон банкны хяналт, зохицуулалтын арга хэмжээнүүдийг судалж, ерөнхий **бодлогын зөвлөмж гаргалаа**. Тус зөвлөмжид эдийн засгийн хохирол урт хугацаанд үргэлжлэхээс сэргийлэх (харьцангуй богино настай энэ хүндрэлийн үед компаниуд үүдээ хааж, иргэд ажилгүй болох тохиолдолд үр дагавар нь удаан бөгөөд их байх болно)-ийн тулд **төсвийн нэмэлт дэмжлэг (fiscal stimulus) зайлшгүй шаардлагатайг**⁹ онцолсон. Төсвийн арга хэмжээ нь нэн тэргүүнд эрүүл

мэндийн үйлчилгээ, тусламж зайлшгүй шаардлагатай байгаа хэсэгт чиглэх ёстой гэжээ. Засгийн газар төсвийн дэмжлэг, хамрах хүрээг өргөжүүлж хамгийн их өртөж буй хүмүүс, бизнесүүдэд чиглүүлэх ёстой (цалинтай чөлөө олгох, зорилтот татварын хөнгөлөлтүүд, зорилтот төсвийн дэмжлэгүүд гэх мэт).

Уг зөвлөмжид төв банкууд эдийн засгийн идэвхжлийг дэмжих, олон нийтийн итгэлийг хадгалахын тулд санхүүгийн төлөвийг зөөлрүүлэх, бодит эдийн засагт очих зээлийн урсгал тасалдахгүй байхад анхаарах, дотоодын санхүүгийн зах зээл дэх төлбөр түргэн гүйцэтгэх чадварыг дэмжих нь зүйтэй гэжээ. Санхүүгийн зохицуулагчид санхүүгийн тогтвортой байдал, банкны системийн эрүүл байдлыг хадгалах болон эдийн засгийг дэмжих оновчтой балансыг хадгалах нь чухал болохыг онцолсон. Үүнд түр хугацаанд зээлийн эргэн төлөлтийн ачааллыг бууруулах бодлого багтсан.

⁸ Financial Times: [Bank of Japan ploughs deeper into stocks to ease coronavirus fears](#)

⁹ IMF: [Policy Steps to Address the Corona Crisis](#)

ОУВС-ийн бодлогын зөвлөмж, бусад төв банкуудын авч хэрэгжүүлж буй арга хэмжээнүүдийг анхааралтай судалж, өөрийн орны онцлогт тохирсон бодлогын цогц арга хэмжээг Монголбанкнаас авч хэрэгжүүлж эхлээд байна. Эдгээр арга хэмжээ нь олон улсын ‘сайн туршлага’-тай нийцтэй бөгөөд эдийн засгийг богино хугацаанд дэмжих, цаашлаад эдийн засгийн болон

санхүүгийн тогтвортой байдлыг хангахад чиглэсэн болно.

Бодлогын хүүг 1 нэгж хувиар бууруулж 10 хувь болгов.

Мөнгөний бодлогын хороо (МБХ)-ны 2020 оны 3 дугаар сарын 11-ний өдрийн ээлжит хурлаар бодлогын хүүг 1 нэгж хувиар бууруулав.

COVID-19 вирусын тархалттай холбоотой тодорхой бус байдал нэмэгдэж байгаагаас гадаад эрэлт, түүхий эдийн үнэ буурч, гадаад болон дотоод эдийн засгийн идэвхжил сулран, эдийн засгийн өсөлт үргэлжлэн саарах эрсдэлийг бий болгож байна. Цаашид эдийн засагт үзүүлэх нөлөө нь COVID-19 вирусийн тархах цар хүрээ болон үргэлжлэх хугацаа, вирусийн эсрэг авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээнээс ихээхэн хамаарахаар байна. Экспортын орлого буурах эрсдэл нэмэгдэж байгаа хэдий ч хэрэглээний импорт агших хандлага үргэлжилж, дэлхийн зах зээл дээр нефтийн үнэ огцом буурсан нь төгрөгийн ханшид үзүүлэх дарамтыг зөөлрүүлэхээр байна.

Эдийн засаг, санхүүгийн зах зээлийн өнөөгийн байдал, ирээдүйн төлөв, тэдгээрт нөлөөлж буй хүчин зүйлс болон гадаад, дотоод орчны тодорхой бус байдал, эрсдэлийг харгалзан Мөнгөний бодлогын хорооноос санхүүгийн зуучлалыг дэмжих, банкуудын санхүүжилтийн эх үүсвэрийн өртгийг бууруулах, эдийн засгийн идэвхжлийг нэмэгдүүлэх зорилгоор бодлогын багц шийдвэр гаргав.

Хүүгийн коридор системийг шинэчилж, бодлогын хүүгээс +/- 1 нэгж хувиар тогтоов.

Монголбанкны хүүгийн коридор нь Төв банкнаас банканд олгох репо санхүүжилт болон татах овернайт хадгаламжийн хүүг илэрхийлдэг. Өөрөөр хэлбэл, байнгын хэрэгслүүдийг ашиглан нөөц татах эсвэл нөөц нийлүүлэх хэрэгслийн хүүнүүд юм. Банк нь хүүгийн коридорын дээд хязгаар болох репо санхүүжилтийн хүүгээр Монголбанкнаас санхүүжилт авах боломжтой тул түүнээс дээш хүүгээр бусад банкнаас зээл авах хөшүүрэг буурдаг. Нөгөө талаас, хүүгийн коридорын доод хязгаар болох овернайт хадгаламжийн хүүгээр

Монголбанканд хадгаламж байршуулах боломжтой тул түүнээс доош хүүгээр бусад банканд зээл олгох хөшүүрэг буурдаг байна. Мөнгөний бодлогын хорооноос 2020 оны 3 дугаар сарын 11-ний өдөр шийдвэр гаргасан нь дараах зорилготой байв:

1. Банк хоорондын захын хүүгийн хэлбэлзлийг бууруулах:

Монголбанкны үйл ажиллагааны зорилт нь банк хоорондын захын хүү байдаг. Бодлогын хүү нь банкуудын өөр хоорондоо зээл өгч, хадгаламж татаж буй хүүд нөлөөлж, энэ нь цаашлаад бодит эдийн засаг дахь хүүд нөлөөлдөг. Тодорхой бус байдал өндөртэй үед банкууд өөр хоорондоо бодлогын хүүгээс хэт өндөр эсвэл хэт бага хүүгээр зээл олгох эрсдэлтэй байдаг. Иймд Covid-19 вирусын хурдацтай тархаж, эдийн засагт тодорхой бус байдал нэмэгдэж байгаа үед хүүгийн коридорыг нарийсгасан нь банк хоорондын захын хүүгийн хэлбэлзлийг бууруулж, бодлогын хүүний эдийн засагт үзүүлэх нөлөөг сайжруулах зорилготой байв. Өмнө дурдсанаар, банкууд бодлогын хүү дээр +/- 1 нэгж хувиар Монголбанкнаас зээлж эсвэл хадгалж болох тул бусад банкуудад хэт савалсан хүүгээр санхүүжилт олгох шаардлагагүй болж, банк хоорондын захын хүүгийн хэлбэлзлийг буурах юм.

2. Банкуудын төлбөр түргэн гүйцэтгэх чадварыг хангах, зардлыг бууруулах:

Энэхүү бодлого нь мөн Монголбанкны санхүүжилтийн хэрэгслийн зардлыг бууруулж, төлбөр түргэн гүйцэтгэх чадварыг дэмжих зорилготой байв. Тухайлбал, банкууд бодлогын өөрчлөлтийн өмнө 13 хувийн зардалтайгаар Монголбанкнаас санхүүжилт татах боломжтой байсан бол бодлогын хүүгийн бууралт болон хүүгийн коридор системийн өөрчлөлтөөс үүдэн 11 хувийн зардалтай

санхүүжилт татах боломжтой болов. Бодлогын энэхүү арга хэмжээ нь тодорхой бус байдал өндөр байгаа өнөөгийн нөхцөлд банкны салбарын төлбөр түргэн гүйцэтгэх чадварыг дэмжих нэгэн алхам болсон юм. Харин төгрөгийн нөөцийн илүүдэлтэй банкууд Монголбанканд овернайт хадгаламж хийхэд өмнө нь бодлогын хүүнээс 2 нэгж хувиар бага буюу 9 хувийн хүү авдаг байсан бол бодлогын хүү буурч, хүүгийн коридор нарийссанаар банкуудын овернайт хадгаламжийн хүү 9 хувь хэвээр үлдсэн. Энэ нь төгрөгийн өгөөжийг бууруулахгүй байх зорилготой байв.

Төгрөгийн заавал байлгах нөөц (ЗБН)-ийн хувь хэмжээг 2 нэгж хувиар бууруулав.

ЗБН нь мөнгөний болон макро зохистой бодлогыг хэрэгжүүлэх, банкны төлбөр түргэн гүйцэтгэх чадварыг хангах бодлогын арга хэрэгсэл юм. Төв банканд төвлөрүүлсэн хөрөнгийн тодорхой хувийг болзошгүй эрсдэлээс сэргийлэх зорилгоор бэлэн нөөц хэлбэрээр байршуулахыг шаарддаг. Мөнгөний бодлогын хорооны 2020 оны 3 дугаар сарын 11-ний өдрийн хуралдааны тогтоолоор төгрөгийн ЗБН-ийн хувь хэмжээг 2 нэгж хувиар бууруулж, 8.5 хувь байхаар тогтоосон. Энэхүү шийдвэрээс дараах үр дүн хүлээгдэж байна.

1. **Банкуудын зардал буурах:** ЗБН нь банкуудын зохистой харьцааны шалгуур үзүүлэлтүүдийн нэг учраас системд татвартай адил нөлөөтэй байдаг. Өөрөөр хэлбэл, банкууд иргэдээс татан төвлөрүүлсэн хадгаламжийг бүхлээр нь зээл болгон гаргаж болохгүй, тодорхой хэсгийг Монголбанканд заавал байршуулах үүрэгтэй. Ингэснээр банк төлбөрийн чадвартай байх, харилцагчдын

хадгалуулсан мөнгийг анхны шаардлагаар нь гаргаж өгөх давхар баталгаа болдог. Энэ нь нэг талаар эрсдэлээс хамгаалж байгаа боловч, нөгөө талаас тодорхой хэмжээний зардалтай хэрэгсэл юм. Иймд Монголбанкнаас төгрөгийн ЗБН-ийн хувь хэмжээг бууруулснаар **банкуудад 327.2 тэрбум төгрөгийн эх үүсвэр чөлөөлөгдөж**, илүү өндөр өгөөжтэй зээл болон бусад активт байршуулах боломж бүрдэж байна. ЗБН-ийн хувь буурснаар зээл, хадгаламжийн хүүнд шингэж байсан зардал буурах тул зээлийн хүү буурах боломжийг банкуудад олгоно.

2. **Төгрөгийн хадгаламж татан төвлөрүүлэх сонирхол нэмэгдэх:** Төгрөгийн ЗБН-ийн хувь хэмжээ 2 нэгж хувиар буурснаар 8.5 хувь, валютын ЗБН-ийн хувь хэмжээ 15 хувьтай боллоо. МБХ-ны тус шийдвэр нь төгрөг болон валютын ЗБН-ийн хувь хэмжээ хоорондын зөрүүг нэмэгдүүлэх зорилготой байв. Валют болон төгрөгийн ЗБН-ийн хувь хэмжээний зөрүү нэмэгдсэнээр банкуудын хувьд валютын хадгаламж татан төвлөрүүлэх зардал төгрөгтэй харьцуулахад нэмэгдэж, валютын хадгаламж татах сонирхол буурах, харин төгрөгийн хадгаламж татах сонирхол нэмэгдэхэд нөлөөлнө. Өөрөөр хэлбэл, банкны салбарын долларжилтыг бууруулах нэг алхам юм.

Эдгээр багц арга хэмжээ (бодлогын хүү, ЗБН-ий хувь болон хүүний коридор)-ний дүнд банкуудын зээлийн хүү 1 нэгж хувиар буурах, зах зээлд хамгийн багадаа 300-400 тэрбум төгрөгийн зээл шинээр гарах боломжтой гэсэн урьдчилсан тооцоо гарч байна. Гэхдээ зээлийн хүү буурах, зээлийн хэмжээ хэр нэмэгдэх нь банкуудын үйл хөдлөл, төсвийн арга хэмжээ бодит эдийн засгийг хэр дэмжиж чадах эсэхээс шууд хамаарна.

Активыг ангилах, активын эрсдэлийн сан байгуулж, зарцуулах журамд түр хугацааны өөрчлөлт оруулав.

1. Ипотек, цалин, тэтгэвэр болон бусад хэрэглээний зээл хэлбэрээр иргэнд олгосон зээлд тогтоох хугацааны ангиллыг “Хэвийн” зээлийн хувьд 15 хүртэлх хоног байсныг 90 хүртэлх хоног болгон өөрчилж улмаар “Анхаарал хандуулах” зээлийн ангиллыг 91-120 хоног, “Чанаргүй” зээлийн ангиллыг 121-ээс дээш хоног байхаар тус тус тогтоож мөрдүүлж эхлэв. COVID-19 вирусийн дэгдэлтийн нөлөөгөөр бодит эдийн засагт иргэдийн цалин тасалдах улмаар зээл төлөлт хоцрох эрсдэл тулгараад байгаа ба энэхүү шийдвэр хэрэгжиж эхэлснээр иргэдэд зээлийн хугацааг хоцроосон хэдий ч зээлийн ангилал буурахгүй байх боломжийг олгож байна. Иргэдийн

хэрэглээний зээлийн ангилал буурснаар цаашид зээлээ үргэлжлүүлэн төлөх идэвхийг бууруулах, дахин зээл авахад хүндрэл учруулах, улмаар санхүүгийн зуучлалд тасалдал үүсэх эрсдэлтэй. Эдгээр эрсдэлээс сэргийлэх бололцоог уг шийдвэр бий болгов.

2. Хэрэглээний болон бизнесийн зээлийн бүтцийг өөрчлөх буюу холбогдох зээлийн гэрээний нөхцөл, хуваарьт өөрчлөлт оруулах боломжийг олгож байна. Энэ тохиолдолд уг зээлийг журмын дагуу бүтэц өөрчлөгдсөн активт тооцохгүйгээр, эцсийн ангиллыг хэвээр тогтоох юм. Өөрөөр хэлбэл, зээлийн гэрээнд өөрчлөлт оруулах үед эрсдэлтэй гэж тооцож, ангилалд өөрчлөлт оруулдаг байсан бол 2020 оны 1-р сарын 31-ний өдрөөс 2020 оны 7-р сарын 31-ний өдөр хүртэл ийм арга хэмжээг авахгүй.

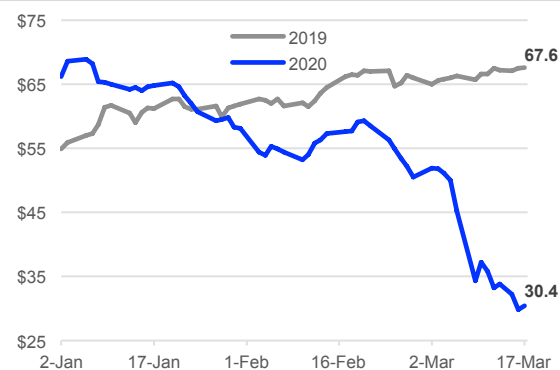
5 ДЭЛХИЙН ЗАХ ЗЭЭЛ ДЭЭРХ ТҮҮХИЙ ЭДИЙН ҮНИЙН ӨӨРЧЛӨЛТ

COVID-19 вирусийн тархалт хурдтай нэмэгдэж буйтай холбоотойгоор дэлхийн эдийн засагт тогтворгүй байдал, эрсдэл ихээр үүсэж ихэнх түүхий эдийн үнэ, ханшид сөргөөр нөлөөлж байна. Улмаар нэг баррель газрын тосны үнэ сүүлийн нэг сарын хугацаанд 2 дахин буурч, 30 ам.доллараас доош оров. Харин Хятадын ган болон аж үйлдвэрүүдийн сэргэлт, төмрийн хүдрийн нийлүүлэлтийн асуудал зэргээс шалтгаалж төмрийн хүдрийн үнэ харьцангуй өсөх хандлагатай байна.

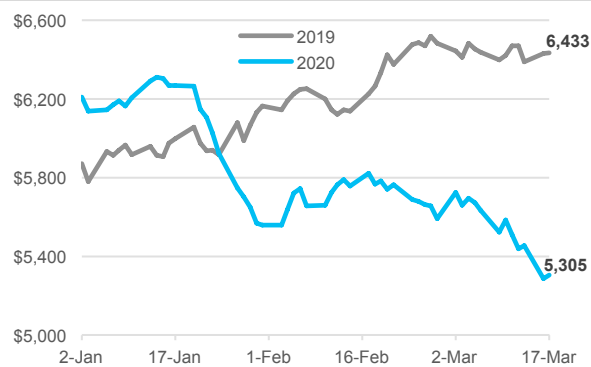
Газрын тосны үнэ. 2020 оны эхэнд АНУ, Ираны зөрчлийн улмаас Brent төрлийн газрын тосны ханш 70 орчим ам.долларт хүрсэн. Энэ нь өнгөрсөн оны мөн үеэс өндөр дүн хэдий ч

дэлхийн хамгийн том газрын тос импортлогч, нийт эрэлтийн тэн хагасыг бүрдүүлдэг Хятад улсад шинэ вирус дэгдсэнтэй холбоотойгоор газрын тосны үнэ унаж эхэлсэн. Вирусийн халдвар олон оронд эрчимтэй тархаж, улс орнууд хилийн хориг, хариу арга хэмжээ авснаар дэлхийн аялал жуулчлал, тээврийн салбарын үйл ажиллагаа хумигдаж, үүнийг дагаад түлш, шатахууны эрэлт буурч байна. Нөгөө талд томоохон газрын тос нийлүүлэгч ОХУ, Саудын Араб зэрэг улс орон үйлдвэрлэлээ бууруулахгүй байх шийдвэр гаргасны улмаас дэлхийн зах зээл дээр газрын тосны илүүдэл үүсч 10 гаруй хоногийн дотор газрын тосны үнэ огцом унасанаар сүүлийн 4 жилийн хамгийн доод түвшинд буюу 30 ам.долларт хүрлээ.

Газрын тосны үнэ

Зэсийн үнэ

Эх сурвалж: www.investing.com

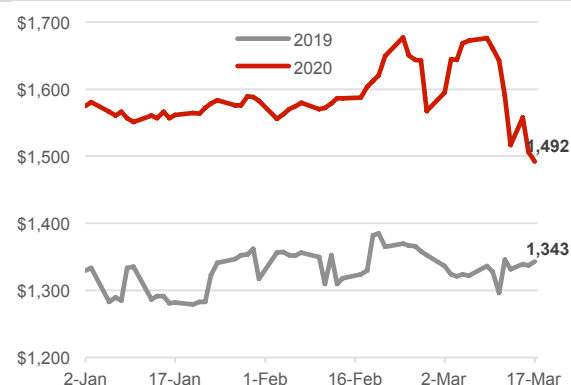
Зэсийн үнэ. COVID-19 нь Хятадаас гадна Итали, БНСУ, Иран зэрэг улсуудад эрчимтэй тархаж, дэлхийн эдийн засагт тодорхойгүй байдал, эрсдэлийг бий болгосонтой холбоотойгоор зэсийн ханш огцом унаж эхэллээ. 3-р сарын 17-ны байдлаар зэсийн үнэ тонн тутамд 5305 ам.долларт, улмаар 20-ны өдөр 4855 ам.долларт хүрч оны эхнээс 21 хувиар буураад байна. Өмнөх оны мөн үед зэсийн үнэ 6500 орчим ам.долларт хүрээд байсан бөгөөд 2019 оны эхнээс 10 гаруй хувиар өсөөд байсан үзүүлэлттэй харьцуулахад энэ жил дүр зураг эсрэгээрээ эргэж байна.

Алтны ханш. АНУ болон Ираны харилцаанаас үүдэн алтны ханш энэ оны эхэнд хэдхэн өдрийн дотор 1500-аас 1580 ам.долларт хүрч, 2-р сарын

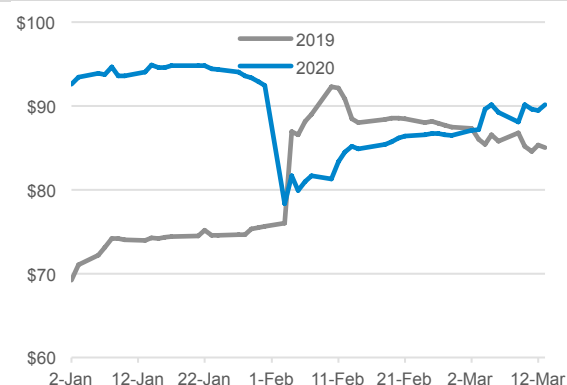
дунд үе хүртэл харьцангуй тогтвортой 1550-1580 ам.долларын хооронд хэлбэлзэж байв. Харин шинэ вирусийн халдвар дэлхийн олон оронд тархаж эхэлсэнтэй зэрэгцээд алтны ханшийн хэлбэлзэл огцом нэмэгдэж, 3-р сарын эхээр унц бүр нь 1700 орчим ам.долларт хүрч, 2012 оноос хойших хамгийн дээд түвшинд хүрэв. Гэсэн ч 3 сарын 10-наас эхлээд ихэнх хөгжсөн улсуудын засгийн газар, төв банкууд COVID-19 вирусийн сөрөг нөлөөллийг бууруулах, эдийн засгаа дэмжих арга хэмжээнүүдийг шийдэмгий авч байгаагаас алтны ханш огцом буурч, 1500 орчим ам.долларт хүрээд байна.

Гэхдээ 2019 оны мөн үетэй харьцуулахад алтны үнэ дунджаар 250 орчим ам.доллараар өндөр байна.

Алтны ханш

Төмрийн хүдрийн үнэ

Эх сурвалж: www.investing.com

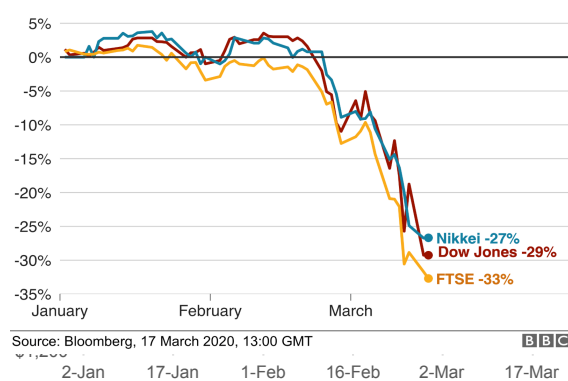
Төмрийн хүдэр. 2019 оны 11-р сарын эхэнд 80 ам.долларт хүрч байсан төмрийн хүдрийн ханш тасралтгүй өссөөр 2020 оны эхний сард 95 ам.долларт хүрэв. Дэлхийн төмрийн хүдрийн нийт импортын 70%-ийг бүрдүүлдэг Хятадад коронавирустэй холбоотойгоор хөл хорио тогтоосноор аж үйлдвэрүүд зогсонги байдалд орж, төмрийн хүдрийн эрэлт буурахад нөлөөлөв. Ингэснээр 2-р сарын эхэнд төмрийн хүдрийн үнэ 15.3 хувиар огцом унаж 78.3 ам.долларт хүрчээ. Гэвч, нөгөө талд төмрийн хүдрийн нийлүүлэлт, тээвэрлэлтийн асуудал болон Хятад улсад вирусийн тархалт намжиж, гангийн болон бусад үйлдвэрийн үйл ажиллагаа дахин сэргэсэнтэй зэрэгцэн төмрийн хүдрийн үнэ эргэн өсөж 90 ам.долларт хүрээд байна. Энэ нь өмнөх сар болон өнгөрсөн оны мөн үеэс 10 болон 5 орчим хувиар өндөр үзүүлэлт юм.

Нүүрсний үнэ. Ганцмод боомтод нүүрсний үнэ тонн тутамд 880 юань орчим байгаа бөгөөд үнэ энэ түвшинд тогтвортой байж ирсэн нь тээвэрлэлт хийгдэхгүй байсантай холбоотой. Харин Австралийн нүүрсний үнэ бага зэрэг нэмэгдсэн байна. Хятадын дотоодын коксжих нүүрсний үнэ

гангийн үйлдвэрлэл сүүлийн өдрүүдэд сэргэснээр тонн тутамд 20-80 юаниар нэмэгдсэн байна. Мөн Хятадын дотоодын авто ачаа тээврийн өртөг бага зэрэг буурчээ. Энэ нь 2020 оны 6-р сарын 30-ны өдрийг хүртэл ачаа тээврийн замын хураамжийг чөлөөлсөнтэй холбоотой. Нөхцөл байдал энэ хэвээр хадгалагдвал боомтууд дахь нүүрсний нөөц буурах эрсдэлтэй байна.

Түүнчлэн, COVID-19-ийн тархалтын нөлөөгөөр **дэлхийн томоохон хөрөнгийн захууд дээр индексүүд унаж байна.** Тухайлбал, 3-р сарын 17-ны байдлаар Dow Jones, Nikkei, FTSE индексүүд 30 орчим хувиар унаад байна. S&P 500 индекс эдийн засгийн богино хугацааны мөчлөгийг илтгэх 850 өдрийн дунджаас доош орж буурсан нь эдийн засагт хямрал нүүрлэхийн дохио гэж "Woom International Holdings"-ийн шинжээчид үзэж байна. Уг индекс 1987 оны “Хар Даваа гараг”-т хүртэл энэ хязгаараас доош бууж байгаагүй аж. Мөн зах зээл дээрх болгоомжлол, айдсыг илэрхийлэх VIX индекс 2008-09 оны хямралын түвшинг давж, түүхэн дээд түвшинд хүрсэн байна.

Dow Jones, Nikkei, FTSE индекс

S&P 500 индекс

